

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 10. De Irregularitate ex homicidio fortuito,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

sua puniendus, incurrit in eam, si se defendendo occidat aut mutilet, etiam si aliter vitam propriam defendere non valeat, quam occidendo, vel mutilando alium. Ratio est: quia iura excipientia ab irregularitate ex homicidio, illum qui se defendit: intelligenda sunt de licita defensione, cum non faueant vitis. Addit Maiolus in cap. n. 8. idem esse iudicandum de eo, qui sua culpa se subiecit tali necessitati: vt de eo qui rixam prouocauit, aut qui alienam domum ingressus est furandi, vel adulterandi causa: talem enim & quemuis similem, si ipse occidat, vel mutilet ad necessariam vitam propriam defensionem, contrahere irregularitatem: quod etiam sentit Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 238. Syluester vero, & Tabienis locis cit. contra sentiendum putant, nisi addit illicita defensione: ita vt minime fiat quis irregularis, si se licite defendat: vt censetur facere, cum illi se inuadit: velut in casu quem in exemplum proponit Nauarrus: cum in adulteriu vir, vel consanguinei mulieris irruunt ad ipsum interficiendum: quod eis non licet. Quæ sane sententia defendi potest eo argumento; quod ius absolute loquatur de eo qui iusta defensione vitur ad vitam propriam tuendam, quando illum ab irregularitate eximit. Eam sequitur Henriquez lib. 14. cap. 10. §. 3. in fine, quam & exemplis illustrat in sequenti §. 4.

Quartum quod considerate oportet, est: An defensio sit periculum secuta, an ipsum præuenit. Si enim is qui se defendit, prius occidit, quam per actus, & conatus aduersarii inuaforis, sit in euidentis periculo vite constitutus, incurrit in irregularitatem. Nec enim ad hanc vitandam sufficere solam suspicionem, aut metum verosimilem, patet ex cap. Suscepimus. De homicidio, vbi irregulares decernantur duo fratres, qui cum latrones ligasset dormi, & alter profectus esset ad Iudicem, manente altero ad eos custodiendos; quos cum videret conari vincula dissoluere, timens occidi ab illis si soluerentur, præuenit ipsos occidendo. Et ratio esse potest, quod talis tunc non defendit se, constitutus in vite periculo, à quo aliter, quam occidendo se liberare non possit: sed tantum sibi cauet ab eiusmodi periculo. Quando autem propter actiones, vel conatus aduersarii inuaforis, debeat quis censeri in eo vite periculo iam constitutus, vt ad illam conseruandam occisione, aut mutilatione inuaforis, ne primus quidem ictus illius expectandus fuerit: certa regula definiti non potest, sed prout habet Panorm. ad cap. Olim. 1. De restitutione spoliatorum, nu. 16. relinquuntur definiendum viti boni arbitrio.

Ceterum licet Maiolus in eod. cap. num. 11. significare videatur, quod congruenter Concil. Trident. sess. 14. De reform. cap. 7. is qui per inuitabilem necessitatem se defendendo occidit, aut mutilat, dispensatione egeat, vt possit tam ad Ordines, quam ad beneficia quacunque, & dignitates Ecclesiasticas promoueri: nihilominus tamen cum talis non incurrat irregularitatem vt ipse Maiolus in præced. num. 6. fatetur, & satis patet ex antedictis: Concilium ipsum Trident. non videtur extendendum ad casum in quo committitur homicidium ad necessariam vitam propriam defensionem, cum moderatione inculpatæ tutelæ. Aut certe intelligendum esse; ad vitandum scandalum, & ad occurrendum scrupulis qui suboriri possent: statuere, vt antequam is qui tali modo se homicidium commisisse dicit, admittatur ad Ordines, aut beneficia, vel dignitates Ecclesiasticas; debeat per sententiam Episcopi ordinarii, aut si causa sub sit, Metropolitanæ, vel Episcopi vicinioris, declarari id ipsum homicidium commissum fuisse ad vitam propriam defensionem cum moderatione inculpatæ tutelæ. Vnde si factum sit occultum: & per eam necessitatem homicida inueniatur excusatus à mortali, is nec dispensatione, nec sententia declaratoria indigebit, vt etiam expressit Henriquez lib. 14. cap. 10. §. 2. sub finem.

CAPVT X.

De irregularitate ex homicidio fortuito.

S V M M A R I V M.

- 113 Triplex homicidium ex quo irregularitas contrahitur: quodq; fortuitum potest tribus modis committi.
- 114 Ex homicidio fortuito incurritur irregularitas vacando rei illicita.
- 115 Itemque vacando rei licite, si non sit adhibita in cauendo sufficientis diligentia: secus si sit adhibita.
- 116 Vacantem rei illicita non excusat ab irregularitate, adhibita in cauendo homicidio, vel mutilatione diligentia.
- 117 Qualem oportet esse rem illam illicitam.
- 118 Non est irregularis, qui alterum inducit ad perpetratum criminis, propter quod est à Iudice affectus supplicio.
- 119 Oportet esse illicitam ratione periculi quod habet causandi homicidium, vel mutilationem.
- 120 Ex homicidio fortuito quod committitur vacando rei licite, oritur irregularitas, si defuerit diligentia in cauendo; non item si adfuerit.
- 121 Differentia inter eum, qui ex pietate, & eum, qui ex infirmitate rei licite operam, fortuito causam dat mortis, aut mutilationis.

HA CTENVS ea quæ in genere ad irregularitatem ex homicidio pertinent exposita sunt: deinceps particularia consideranda sunt, quæ reuocantur ad tria capita. Nam cum homicidium propter quod irregularitas incurritur committi possit; aut præter intentionem committentis: siue, quod idem est, fortuito: aut ex intentione eiusdem: hocque, vel dicto, vel facto; omnis irregularitas ex homicidio: vel est ex homicidio fortuito, vel ex homicidio per dictum, vel ex homicidio per factum: vnde fit vt dicenda in particulari de irregularitate ex homicidio, ad aliquam talium pertineant; quas ideo sigillatim considerabimus.

Vt ergo ad primam aggrediamur: Homicidium fortuitum potest tribus modis committi: primo, dando operam rei illicitæ, id est, agendo aliquid quod ipsi agenti non conuenit, sed prohibitum est: vt constituto in maioribus Ordinibus chirurgia, ex cap. Sententia, Ne Clerici, vel Monachi. Secundo, dando quidem operam rei licitæ, sed cum aliqua culpa, propter non adhibitam eam quam debuit cautionem, & diligentiam, ad vitandum homicidium, vel mutilationem (quod bene Caieta in particulari explicat 2. 2. quæst. 64. art. 3.) vt si laicus venando in loco vbi solent interdum esse homines, nō circumspiciat diligenter antequam catapultam dispendat, hominemque vel occidat, vel mutilet. Tertio, dando operam rei licitæ absque culpa; vt fit cum adhibetur conueniens diligentia, nec omittitur aliquid eorum, quæ seruari debent, ne contingat aliquid aduersum.

Atque primo modo occidens vel mutilans, incurrit irregularitatem, vt patet ex cap. Continebatur, De homicidio: vbi habetur exemplum de Diacono, qui ludens quodam ludo non conueniente sibi, dedit causam homicidio fortuito: & ex c. Suscepimus, cuius argumentum superius attingimus, & ex cap. Tua nos, eod. titul. vbi est exemplum de Monacho, qui cum peritus esset artis chirurgicæ, vsurpans officium: quod suo statui minime conueniebat, incidit tumorem mulieri, quæ contra præceptum ipsius exposuit se vento, & inde mortua est. Idem iudicium esse notat Couar. ad Clemen. Si furiosus, par. 2. §. 4. nu. 3. de eo qui curam habens agroti, dat ei aliquam portionem absque medicorum mandato, aut contra ipsorum prohibitionem, si inde ille moriatur. Idem quoque esse, si incaute vertat infirmum, aduertens periculum accelerandi mortem. Adde etiam idem de medico, aut chirurgo qui ex imperitia, aut negligentia mortali, infirmum occidit, vt aliis in margine citatis habet Henriquez lib. 14. cap. 10. §. 3.

Incurrit etiam qui occidit, vel mutilat secundo modo, ex

113.

114.

115.

do, ex cap. Presbyterum, & cap. Ad audientiam, De homicidio: in quibus de cetero irregularitates duo Presbyteri, qui verberantur causa correctionis, quod licitum est, non adhibita convenienti diligentia, ad cauendum homicidium, vel mutilationem, dederunt verberato causam mortis. Tertio autem modo, occidens vel mutilans, irregularitatem non incurrit, ex cap. Dilectus, cap. Ex literis I. & 2. cap. Significasti. cap. Ioannes, & cap. Quidam, De homicidio.

116. Ad plenioram autem intelligentiam horum. Notandum est primo, cum Couar. in u. § 4. nu. decimo, ex communi sententia, illum qui primo modo homicidium fortuitum commiserit, non excusari ab irregularitate, quantumvis adhibuerit eam cautionem, & diligentiam qua adhibita non incurritur alius qui dando operam rei licite, illud commisisset: vt Monachus, vel Ecclesiasticus aliquis iocando, aut saltando cum muliere grauida, quæ ob id abortit, facta iam informato animæ intelligente, incurrit in irregularitatem, per cap. Sicut ex turarum, De homicidio: quantumcumque in eo ioco, vel saltatione seruauit eam moderationem, quam seruans fuerat, propinquus, aut amicus honestus, cui licuisset cum ea iocari, vel saltare, non incurritur, quod exemplum est Nauar. in Enchir. cap. 27. nu. 236.

117. Notandum est secundo, cum Soto in l. 5. de iust. & iur. quest. 1. art. 9. (quod approbant Nauar. in seq. nu. 237. & Couar. in memorato num. 10. vers. Ig. turbis.) in illicitam, cui dando operam committitur homicidium fortuitum inducens irregularitatem, debere talem esse quæ ex genere suo, causa mutilationis, aut homicidii esse solet: siue quæ sit actus habens in se periculum occidendi, aut mutilandi, vt hastiludium, & venatio procorum, aliarumque ferarum, quæ sit armis, & canibus ferocibus: introductio meretricis in domum per lecta.

Vnde concludunt Soto & Nauar. errasse Syluestrum, cum dixit Clericum irregularitatem incurrit qui præscindendo alienam arborem, casualiterq; interemit, etiam si diligentiam adhibuerit quæ ipsum præscindentem propriam arborem, à culpa, & irregularitate excusaret. Licet enim occiderit vacando rei illicita: ea tamen res non erat talis, quæ ex suo genere esse solet causa homicidii. Concludit quoque Nauar. illud quod Caiet. dixit, Clericum irregularitatem incurrit, si venando occiderit hominem: etiam si tantam diligentiam, quantum laicus, vt à culpa excusaretur, adhibuerit. Illud, inquam, contrahendum esse ad venationem quæ armis exercetur: neque extendendum ad eam, quæ sua natura ad homicidium, vel mutilationem non d'rigitur, vt venatio passerum; aut perdicum, & alia huiusmodi, quæ sine armis fit.

Concludi etiam potest quod idem author habet in præced. nu. 235. Eum qui per lecta domum suam introducto meretricem fieri irregularem, si hæc decidens moriatur, vel abortiat facta iam informato animæ rationali: non item si per viam planam introducat, & idem contingat: quia quantumvis vtraq; introductio sit illicita: prior tamen est sufficienter ex se ordinata ad occisionem, vel mutilationem, non item posterior.

118. Concludi possunt adhuc multa similia, quorum nonnulla commemorabuntur in sequenti cap. 12. sect. penult. hæc autem in presentiarum articulo sufficit, ex quibus de aliis iudicium formari potest. Tantum addemus, quod non non videatur in irregularitate incurritur, qui alterum induxit ad perpetrationem criminis propter quod captus, morte muldatur à Iudice: quia non censetur illum occidisse, sicut nec p. & criminolus censetur homicida sui, offerendo se Iudici puniendum: quia Iudex potestatem habet vitæ auferendi criminoso ob peccatum commissum. Neque in eo peccatur contra iustitiam, contra quam est homicidium. Secus videretur vero si induceret ad aliquid, ex quo vel seipsum necandum induceret, vt Saul induxit armigerum suum primo Regum capite ultimo: quia inductus vere tunc esset homicida sui.

119. Notandum tertio cum Couar. in eodem loco, versu

secundo deducitur. Rem ipsam illicitam cui vacando homicidium casu committitur, non esse causam sufficientem irregularitatis nisi illicita sit, quia periculosa, seu ratione periculi quod habet cauendi homicidium, vel mutilationem: adeo vitilicita tantum ex alia causa, quia vacare tal. nullam nec minimam haberet homicidii culpam, non posset constitui causa irregularitatis, quæ imposita est propter homicidium. Hoc Couar. illustrat aliquot exemplis: vnicum, vt breuitati consulamus, attingemus, quod tale est. Silaicus chiurgus peritissimus, in pœnam alicuius criminis, absq; vilo respectu ad periculum mortis, vel mutilationis à iudice prohiberetur vi suo officio; & ipse contra prohibitionem, eo vteretur ad aliquam incisionem peritissime factam: ex qua per culpam ægri mortis consecuta sit, non erit irregularis: quia quantumvis ea incitio illi sit illicita: non tamen per prohibitionem quæ facta esset ob periculum homicidii, vel mutilationis.

Notandum quarto, Quia irregularitas non nisi ob factum voluntarium imponitur: nec illud quod homo vacans rei licite facit præter intentionem, sit voluntarium: si ipse faciendo, non neglexerit seruare quod debuit: sit autem voluntarium, si neglexit seruare quod debuit. Notandum inquam est, fortuitum homicidium tertio modo commissum, non esse quidem causam sufficientem in eadem irregularitatis: homicidium tamen commissum secundo modo, esse sufficientem, prout Soto in l. 5. de iust. & iur. quest. 1. art. 9. expressit. Qui & addit, non videri probabile, vt dicta negligentia culpa sit leuissima sit; sufficit ad inducendam irregularitatem ex homicidio illicito: quæ cum imponatur tanquam pœna, debet culpæ propter quam imponitur proportionem respondere, iuxta cap. Icelicis, De pœnis, in 6. Quod non videtur fieri, si irregularitas incurritur ob homicidium per leuissimam culpam commissum. Idem docet Couar. in cit. § 4. n. 9. per cap. Quæsitum, de pœnitent. & remissionib. post Panorm. ibidem, alioque nonnullos. Quantum autem Sylu. in verbo itonitum 2. nu. 15. sua quest. 23. idem admittens, velit ipsum esse intelligendum, siue culpa sit in omissione, vt cum sine actu, ac sine aliqua procuracione, homicidium commissum est; siue sit in commissione, id est, cum actu, & aliqua procuracione est commissum: ipse tamen Couar. standum vult sententia Panorm. intelligentis de sola culpa in omissione. Proleq; adfertur cap. Consultasti, 2. question. 4. tum quod leuissima culpa contingens in committendo, ad leuissimam culpam pertinet: ex communi Iuri peritiorum sententia cuius ipse meminit in Epitome 4. Decretalium par. 2. cap. 6. §. 8. nu. 13. rationemq; reddit, quod ex D. Thoma. 2. 2. quest. 79. art. 2. maior culpa sit quæ in facto, quam quæ in omissione committitur.

Aduerte autem aliam esse rationem eius, qui in opere licito, vt v. g. in cust. alia si mi, diligentiam adhibere tenetur ex iustitia, prout iste tenetur, qui custodit mercedem ad id conductus: aliam vero eius, qui tenetur tantum ex charitate: vt iste tenetur, qui pietatis tantum, vel obedientiæ causa gerit curam infirmi. Nam illum leuissima etiam culpa, siue fuerit in committendo, siue in omitendo sufficit irregularitati: vt cum Sylu. docet Couar. in primis citato num. 9. Hunc vero neque leuis culpa, sed sola grauis sufficit, vt communem Summistarum sententiam esse ait ibid. Syluest. Quamquidem D. Anton. 3. part. tit. 28. cap. 2. §. 4. sub finem expressit: iniquis custodem infirmi, qui huic porrigit vinum, vel aquam, aut non bene cultodis si bona fide id fecerit, quantumcumque mors inde subsequatur, non debere angustulo incurra irregularitatis: nisi culpa ipsius fuerit lata, & negligentia dissoluta: nempe si dimiserit vt iret lusum in platea, vel se vino ingurgitauerit, ita vt ex ebrietate non potuerit vigilare vel alias vacauerit rei illicitæ: vel dando prædicta contra medici prohibitionem.

CAP. XI.

De irregularitate ex homicidio contracta verbo.

SVMMARIVM.

- 122 Quando irregularitas ex homicidio contrahitur verbo.
- 123 Diversa species mandati.
- 124 Modi quibus irregularitas ex homicidio contrahitur mandando, & quando is qui iubet aliquem percuti, sit irregularis secuta morte, aut mutilatione.
- 125 Legulator ferens legem de puniendo morte, aut mutilatione, non est irregularis, nisi in aliquo delinquente eam exequatur.
- 126 Nonnulla alia obseruanda in iudicando, an irregularitas ex homicidio sit incursum mandando.
- 127 Irregularitas ex homicidio quando contrahatur defendendo verbo.
- 128 Quatenus sint irregulares qui impediunt occisi, aut mutilati defensionem.
- 129 Deserentes ad iudicem eos à quibus ipsi (non item alij) vexantur, aut bono communi nocent, excusari ab irregularitate per protestationem expressam, quod non querant penam sanguinis.
- 130 De teste, & alijs qui homicidio causam dant verbo, sufficienter ad irregularitatem.
- 131 Aliquot casus in quibus est data sit aliqua causa mortis, non incurritur tamen irregularitas, eo quod non fuerit causa propinqua.
- 132 Protestatio qua vitatur irregularitas, quando locum habeat, vel non habeat in conscientia.
- 133 De eadem protestatione respectu aduocatorum & testium in causa sanguinis, itemq; inquisitorum fidei tradentium hereticos brachio seculari.
- 134 Quid sit sentiendum De Clericis, qui intersunt executioni sententiae sanguinis.
- 135 Consilium propter quod incurritur irregularitas, dari potest responsione, approbatione, & persuasione: ac quod eam non inducat responsio facta tantum causa cognitionis.
- 136 Inducit autem ordinata ad executionem homicidij, vel mutilationis.
- 137 Duplex differentia inter consulentem, & mandantem in incurrenda irregularitate ex homicidio.
- 138 Quatenus ab irregularitate excusetur Confessorius, qui negat Iudici absolutionem nolenti iudicare secundum leges, qua penam mortis, aut mutilationis imponunt.
- 139 Approbatio homicidij, qua incurritur irregularitas.
- 140 Ad questionem, An approbatio subsequens homicidium inducat irregularitatem: responsio negatiua.
- 141 Quatenus persuasione homicidij incurrat irregularitas.
- 142 Quatenus ob datam persuasionem, causa mortis.
- 143 Qui non incurrant, etiam si persuasione dent causam mediatam, ex qua mors sit verosimiliter secuta.
- 144 Irregularitas non incurritur dando causam mediatam, ex qua homicidium non est verosimiliter secutum.
- 145 Responsio ad dubium: quando silendo incurrat irregularitas ex homicidio.

De contractu mandando.

SECTIO I.

Mandatum aut est licitum, aut illicitum: & utrumq; vel quo quis ipse mandat, vel quo alterius mandato cooperatur: est item aut expressum, aut tacitum. Mandatum licitum quo quis ipse mandat, declaratur exemplo illius, quo Iudex secundum allegata, & probata condemnat aliquem ad mortem, mandatum vero quo quis cooperatur, exemplo eius cui in eadem condemnatione assessor est Iudicis, aut est testis, aut notarius, aut alius qui attestaciones scribat aut sententiam, vel hanc legat cum publicatur. Mandatum autem il-

licitum quo quis ipse mandat, est omne mandatum homicidij, factum à priuata persona. Illicitum vero quis cooperatur mandato illicito, contingit scribendo literas talis mandati, aut eas dictando aut transcribendo, aut legendo ei cui mandatum datur aut aliud huiusmodi faciendo. Mandatum denique expressum, esse illud, quo quis expresse alteri præcipit ut aliquem occidat vel mutilet, nomen ipsum indicat: sicut & illud esse tacitum, quo idem facit tacite. Cuius exemplum est apud legisperitos tritum, ut habet Couarr. ad Clericis. Si furiosus par. 2. §. 1. nu. 3. quando quis passus iniuriam dixit filio, aut famulo, non regrediaris domum meam; donec ipse aliquid noui audiam de te. Talia etiam verba indicant viciscendi animum.

Iam sicut mandando homicidium, opere subsecuto: ita etiam cooperando eidem mandato irregularitatem contrahit, D. Anton. 3. par. tit. 28. cap. 2. sub initium confirmat per citatum cap. Si quis viduam, iuncto cap. Sententiam, Ne Clerici vel Monachi: in quo tales cooperationes prohibentur Clericis. Similiter contrahi non tantum ob expressum; sed etiam ob tacitum mandatum Couarr. loco citato confirmat per cap. ult. De homicidio in 6. in quo is decernitur irregularis, qui mandat aliquem percuti, expresse prohibens ne occidatur vel mutiletur, si is cui datum est mandatum occidat vel mutilet percutiendo.

In quo genere tacite mandantium, congruenter cap. Sicut dignum §. Qui vero, De homicidio: Maiolus lib. 5. cap. 48. ponit detractores, suffrones, ac delatores qui dedita operam; eaq; intentione ut vulnera interueniant, disseminant discordias: & mutilationes aut homicidia inde sequuntur.

Eximit vero, eum qui ad effectum disciplinæ, ut Iudicem, patrem vel magistrum, mandati aliquem percuti, si mandatarius terminos mandati excedens, mutilet aut occidat: nisi verba mandati talia fuerint, quæ executori animum auxerint ad mutilandum vel interficiendum ut hæc esse possunt: siue viuus sine mortuus per te det pœnas condignas. Habet adhuc alia idem Maiolus, quæ quoniam ad sanctam antedictorum intelligentiam faciunt, breuiter percurreremus tacitis authoribus quos tum ipse tum etiam Alphonsus à Vivaldo in 2. parte candelabri aurei, tractatu de irregularitate num. 249. & aliquot seq. citant.

Primum est, mandatum homicidij, vel mutilationis, quod fit per modum legis, aut edicti, vel statuti, non inducere irregularitatem. Vnde ob legem Principis, qua penam mortis vel truncationis manus imponit aliquibus criminosis, ut falsarijs literarum suarum, etiam si eiusdem legis auctoritate multi plectantur, illius conditor non fit irregularis, nisi illius executionem more Iudicis in aliquo particulari delinquente fieri mandet. Ad cuius rei confirmationem, aliquot authoribus in marg. ne li. era. H. citatis, Henriquez, lib. 14. cap. 12. §. 6. adfert: quod legislator eam statuens, censetur tantum generalis causa homicidij, vel mutilationis: sicut & adhortas milites ad fortiter pugnandum in bello iusto, aut prædicans morte dignos hæreticos, fures, &c.

Adde quod Ecclesiastici habentes iurisdictionem temporalem, etiam si nequeant per se exercere iudicium sanguinis; ex cap. Clericis, & cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi: possint tamen eandem iurisdictionem committere Iudicibus secularibus: generaliter mandando, ut iustitiam administrent secundum leges. Neq; inde incurrere in irregularitatem, constat ex cap. finali, Ne Clerici, vel Monachi, in 6. quantumcunq; talis commissionis auctoritate plectatur quis: ut notat glossa ad ante citatū cap. Clericis, verbo Iudicem. Adde iuxta prædicta capitula, & cap. Ex literis, De excessibus Prælatorum, incursum: si per se exercerent talem iurisdictionem: itemque si commissario suo dicant ut certum aliquem criminiosum morte afficiat, aut mutilet: quia esset particularis causa talis mortis, aut mutilationis, ut alijs citatis in margine habet Henriquez in citato §. 6.

Secundum est: si mandatarius repudiet mandatum, & postea mutata sententia ipsum exequatur, mandatum effici nihilominus irregularem, quoniam ex ipsius mandato homicidium est nihilominus secutum.

Tertium est: mandantem homicidium effici irregularem, non solum si mandatarius illud statim committat, sed etiam si diu post: nisi prius ad eiusdem mandatarij notitiā veniret

124.

125.

126.